

TÜKRÜK SEKRESYONU VE FİZYOLOJİSİ

TÜKRÜK SEKRESYONUNUN SİNİRSEL DÜZENLENMESİ

TÜKRÜK SALGILAMA MEKANİZMASI

1. ORAL SALGI

2. KORTİKAL-PSİŞİK SALGI

3. GASTRO-İNTESTİNAL KAYNAKLI SALGI

ORAL SALGI

Koşulsuz refleks

- ısısal uyarılar
- mekanik uyarılar
- kimyasal uyarılar

Sindirim tükürüğü
Korunma tükürüğü

KORTİKAL-PSİŞİK SALGI

Koşullu (kondisyonel) refleks

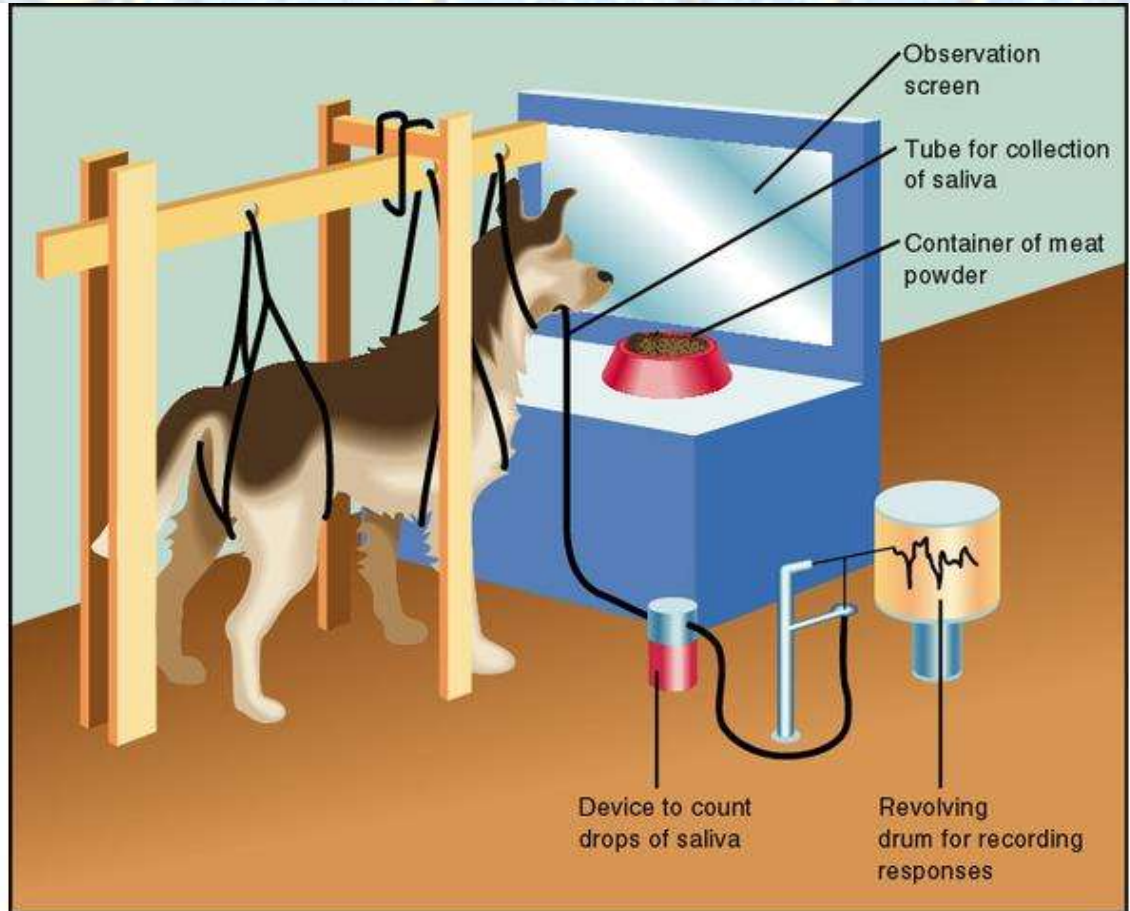
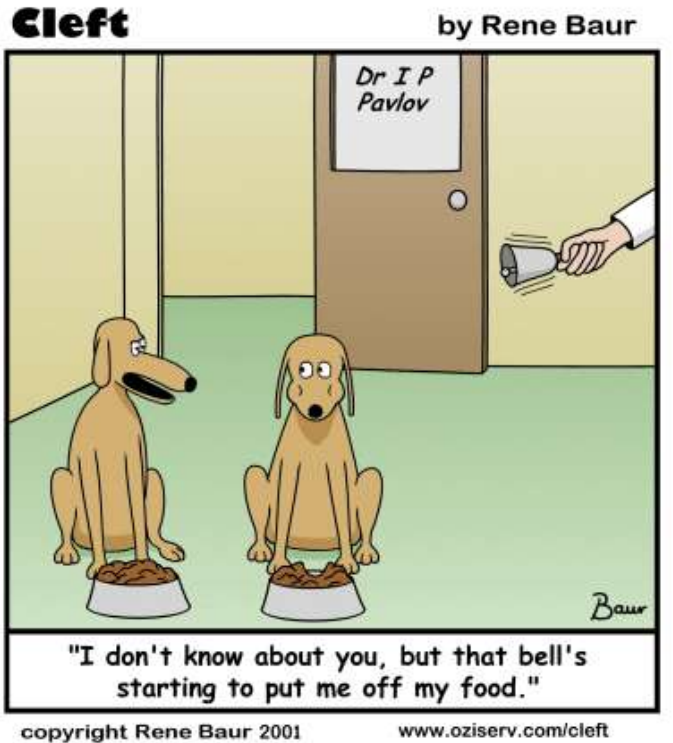
- besinin görülmesi
- kokusunun duyulması
- sözünün edilmesi

Sefalık (ruhsal) salgı

1904 Nobel Fizyoloji Ve Tıp Ödülü-I. P. Pavlov

“Sindirim salgıları uyaranlara karşı ölçülebilir bir fizyolojik cevaptır.”

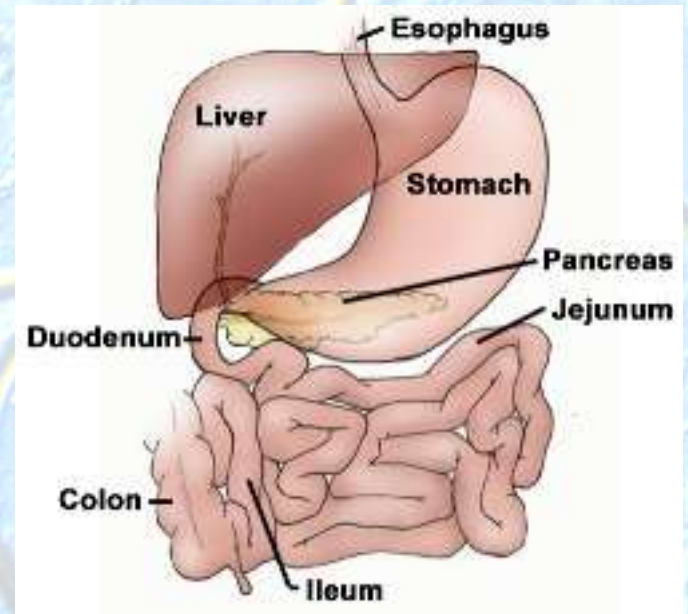
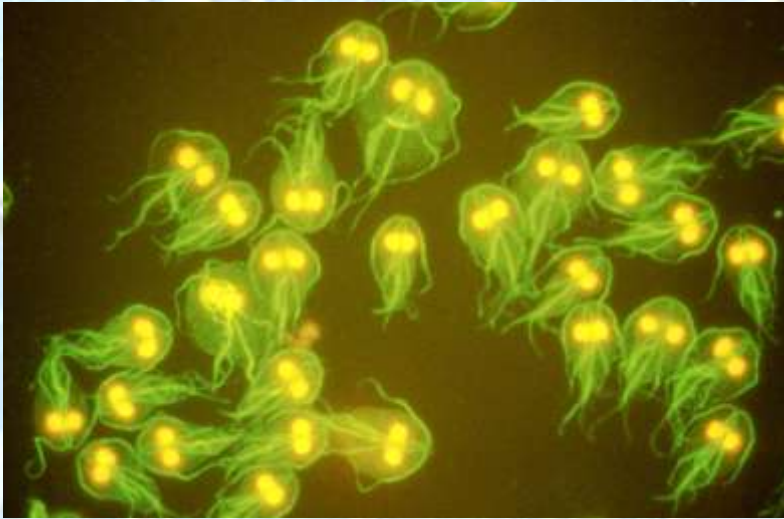

GASTROİNTESTİNAL KAYNAKLI SALGI

■ Sindirim kanalının uyarılması

Tükrük salgısının mide-barsak fazı

TÜKRÜK SEKRESYONUNUN SİNİRSEL DÜZENLENMESİ

1. REFLEKS YOL

Şartsız (doğuştan olan) refleks

2. RUHSAL YOL

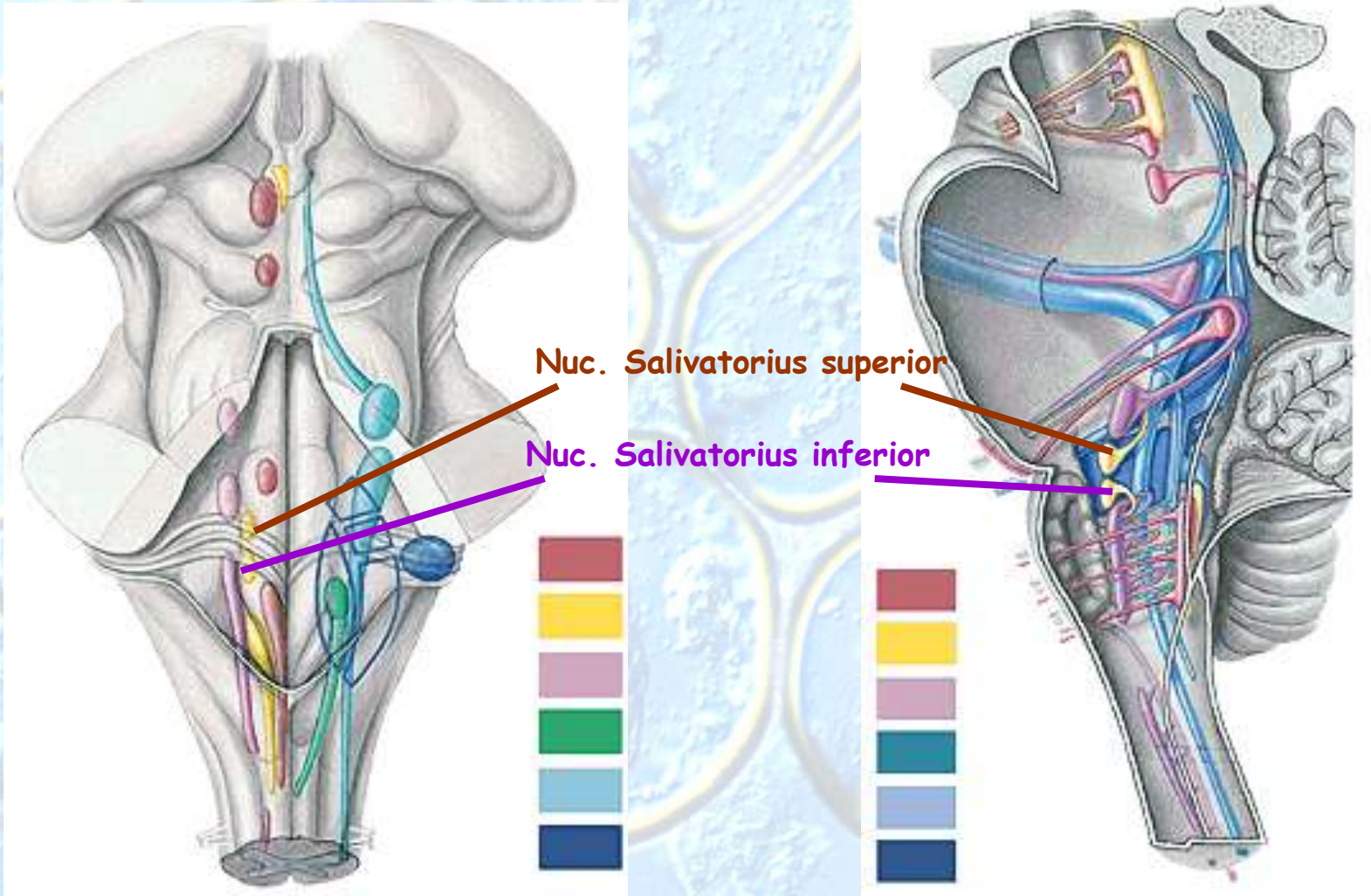
Şartlı (kazanılmış) refleks

TÜKRÜK REFLEKSİNİN MERKEZİ

Medulla oblongatada, 4. ventrikülün tabanında *nucleus salivatorius superior* ve *nucleus salivatorius inferior*

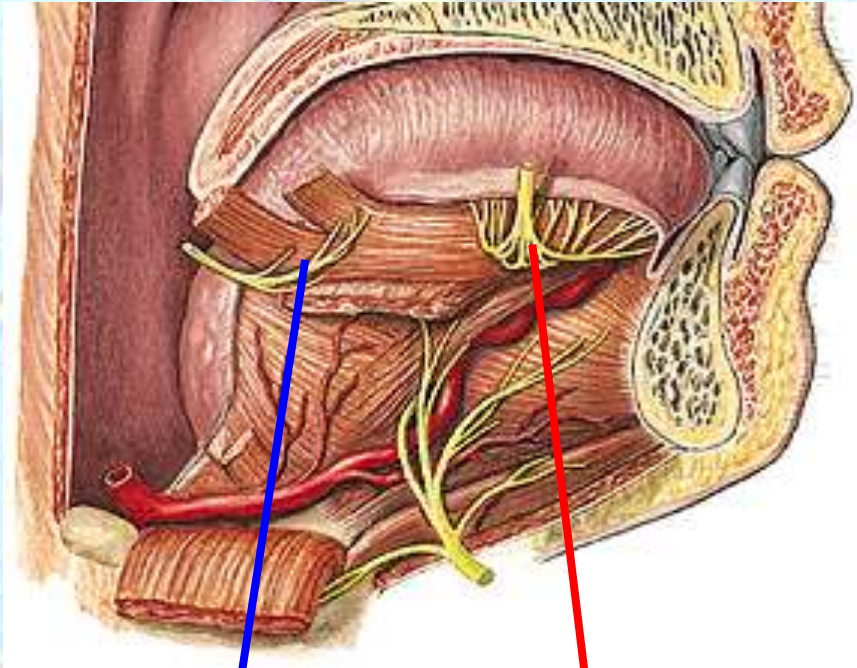

AFFERENT SINIRLERİ

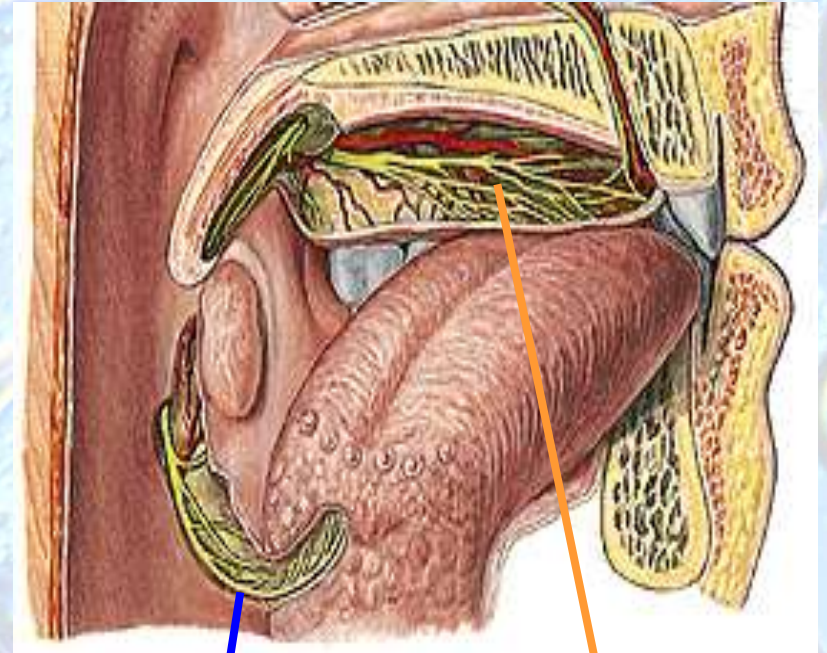
- *N. Lingualis*: dilin 2/3 ön kısmından
- *N. Glossopharyngicus*: dilin 1/3 arka ve kök kısmından
- *nn. Palatini, nn. Pharyngei*: yumuşak damaktan
- *nn. Buccales*: yanak ve dudaklardan

- *N. Opticus*
- *N. Olphactorius*
- *N. Cochlearis*
- *N. Vagus*

N.glossopharyngicus

N.lingualis

N.glossopharyngicus

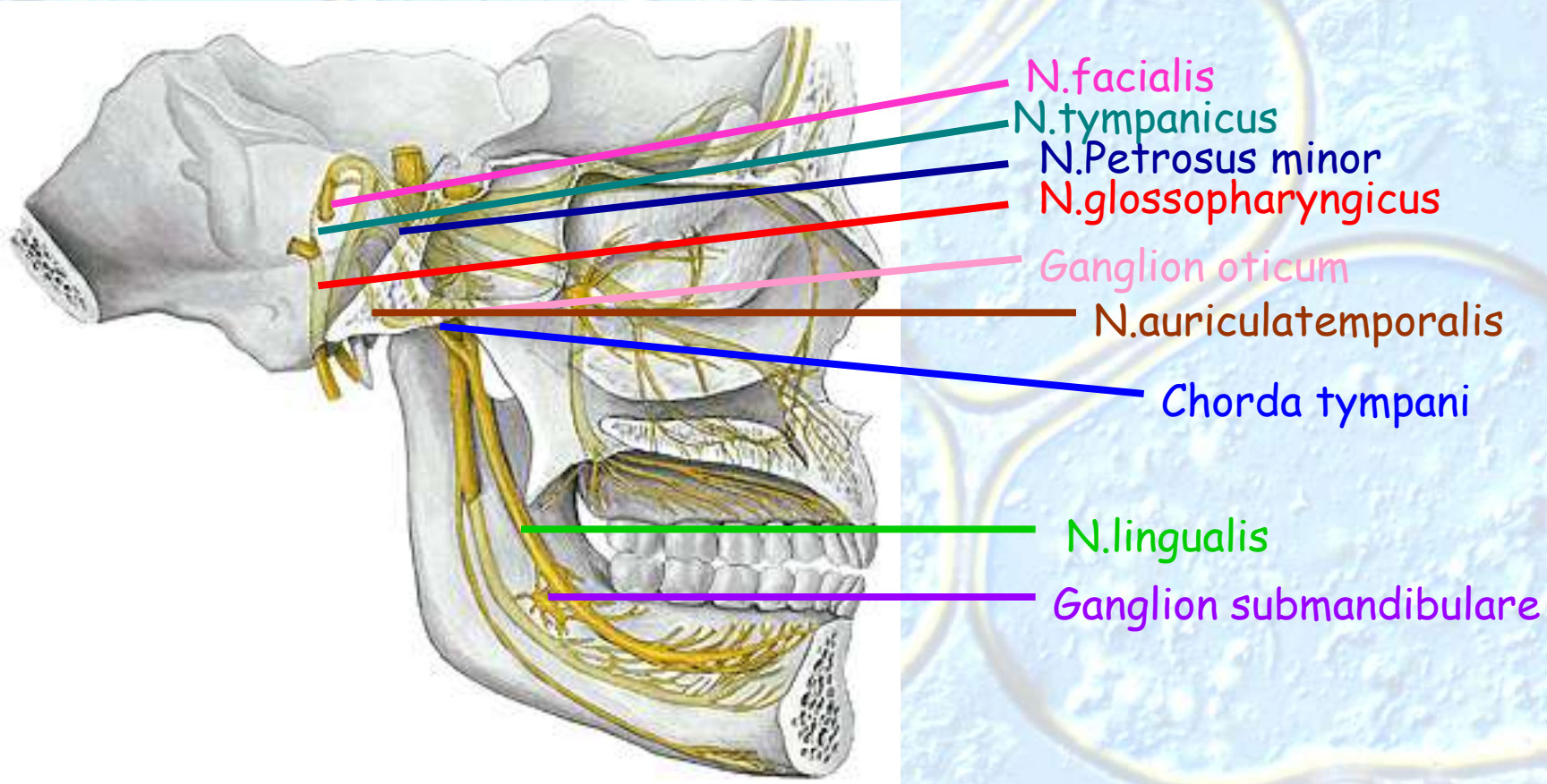
nn.palatini

EFFERENT SINİRLERİ

1. PARASEMPATİKLERİ

- *Chorda tympani*: submandibular ve sublingual beze
- *N.glossopharyngicus*: parotis bezine

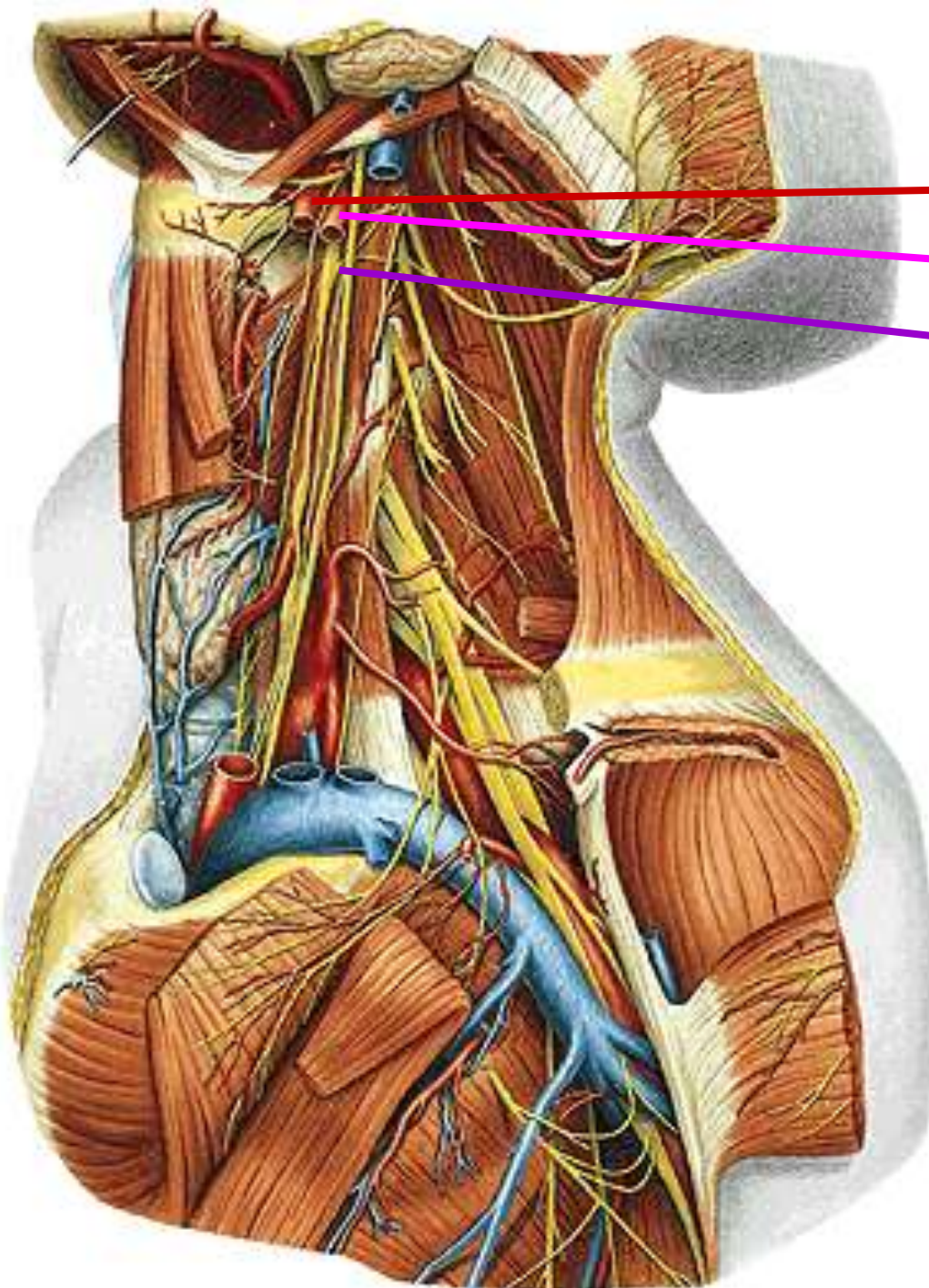
EFFERENT SINIRLERİ

2. SEMPATİKLERİ

■ *medulla spinalisin 2-4. torakal segmentlerinden çıkan sinirlerden;*

■ *A. Carotis interna etrafında pleksus yapanlar: parotis bezine, A. carotis externa etrafında pleksus yapanlar: sublingual ve submandibular bezlere*

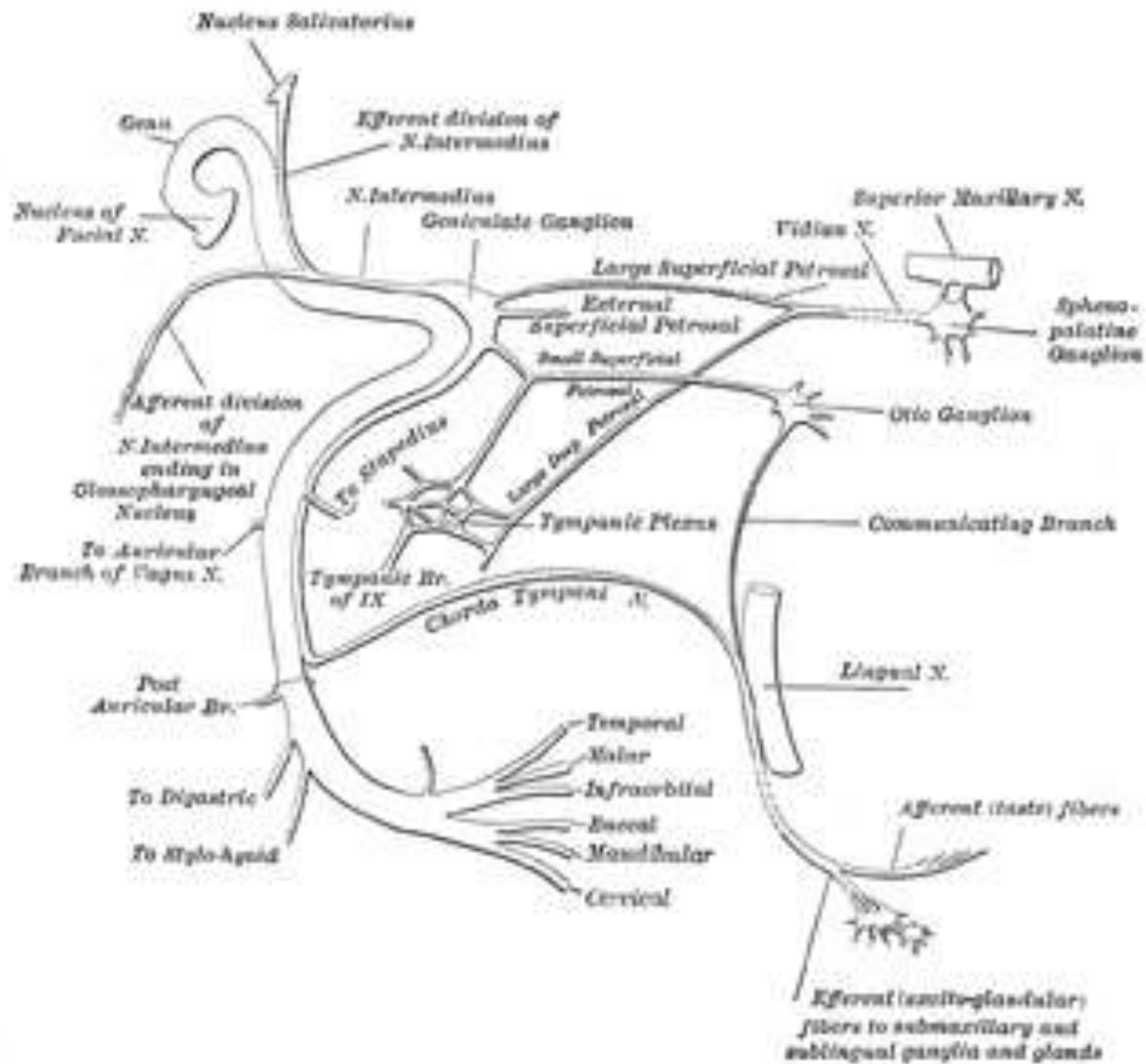

A.Carotis externa

A .Carotis interna

Ganglion cervicale superius

PARASEMPATİKLERİN TÜKRÜK BEZLERİNE ETKİSİ

Chorda tympani veya n.auriculotemporalisin uyarılması

kallikrein

Plazma
globulinleri

Plazmakinin
Bradikinin

vazodilatasyon

Tükrük salgısında artış

SEMPATİKLERİN TÜKRÜK BEZLERİNE ETKİSİ

Sempatik liflerin uyarılması

vazokonstriksiyon

Submandibular ve sublingual bezde tükürük salgısında azalma
Kou kıvamda, müsinden zengin, visköz

~~parotis~~

TÜKRÜK SEKRESYONU FİZYOLOJİSİ

?
Tükrük
sekresyonu neden
aktif bir
olaydır??
?

- Parotis bezinin kanalını tıkayıp parasempatik sinirin uyarırsak bezin kanalındaki basınç kendini besleyen arterin basıncından yüksek olduğu halde bez hücrelerinin salgılamayı sürdürdüğü görülür.
- Tükrük bez hücresinin istirahat halinde 1 gramının 1 dakikada harcadığı oksijen miktarı 0.01-0.5 cc. kadardır. Bu miktar kasıncı ile karşılaştırıldığında 6 defa daha fazla olduğu görülür. Bezlerin oksijen harcaması salgılama miktarı ile doğru orantılıdır. Parasempatik sinirin uyarılmasıyla oksijen kullanımının arttığı görülür.
- Bezlerden aksiyon akımları alınmasıyla da bu olayın aktif olduğu ispat edilebilir. Aksiyon potansiyeli bez sinirinin uyarılmasından bir süre daha sonra alınabilir. Yani bez hücreleri faaliyetlerini bir müddet daha devam ettirmektedirler.
- Tükrüğün bileşiminin çeşitli uyarılara karşı farklılık göstermesi de salgılamamanın aktif bir süreç olduğunu destekler.
- Tükrüğün osmotik basıncı, kanın osmotik basıncının hemen hemen yarısı kadardır.

TÜKRÜK SEKRESYONU

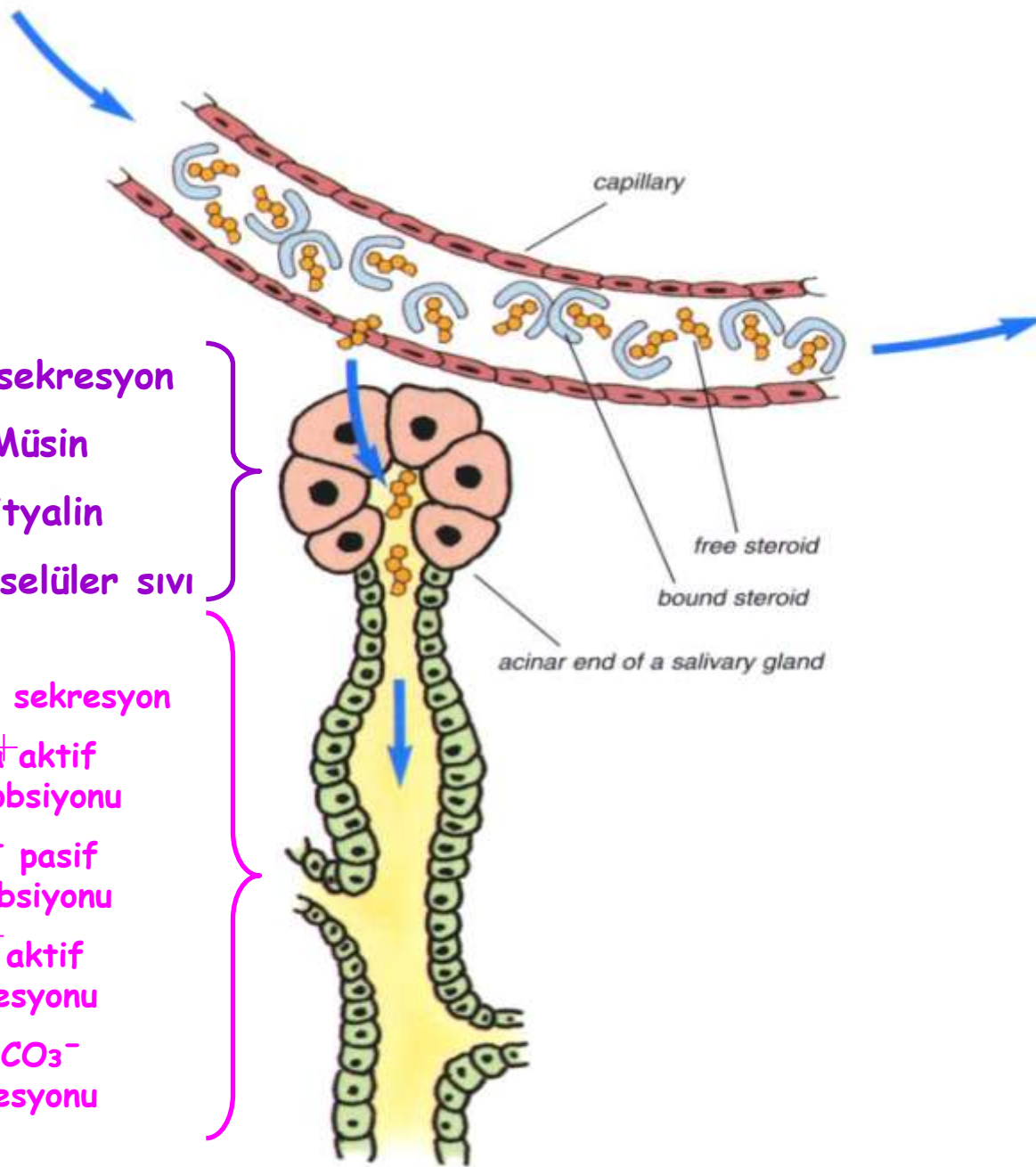

Primer sekresyon

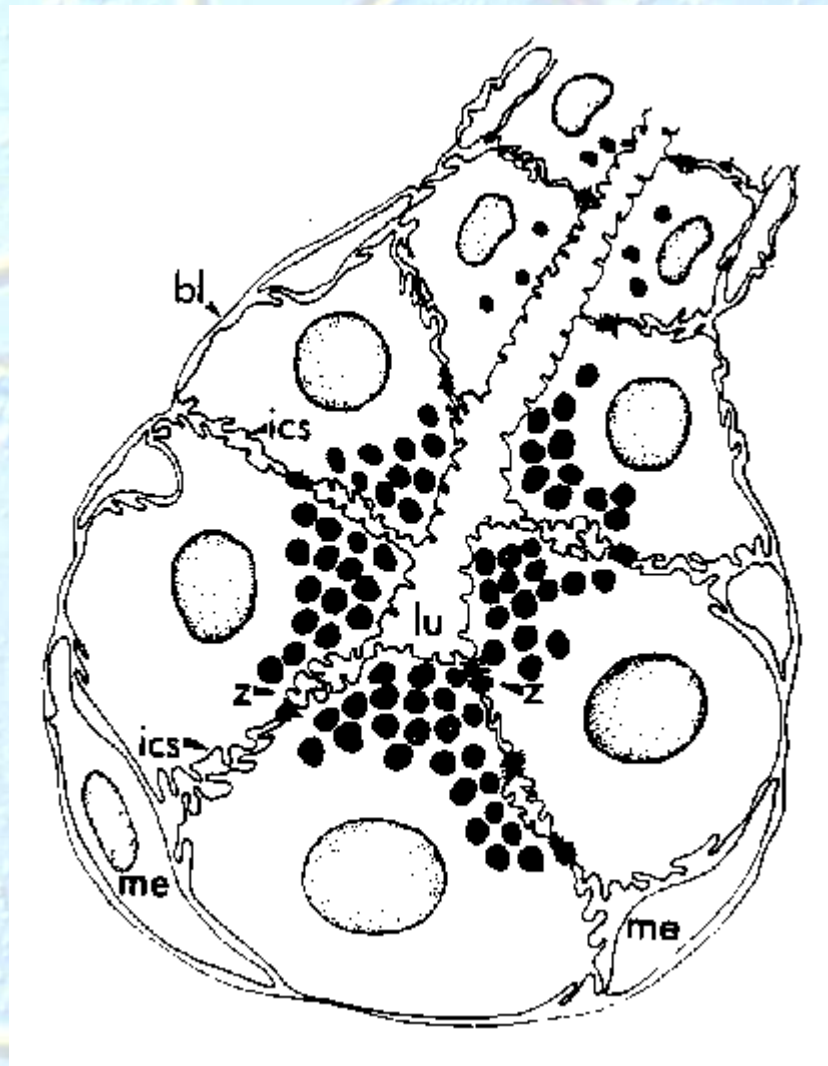
1. Müsin
2. Pityalin
3. Ekstraselüler sıvı

Sekonder sekresyon

1. Na^+ aktif reabsorpsiyonu
2. Cl^- pasif absorpsiyonu
3. K^+ aktif sekresyonu
4. HCO_3^- sekresyonu

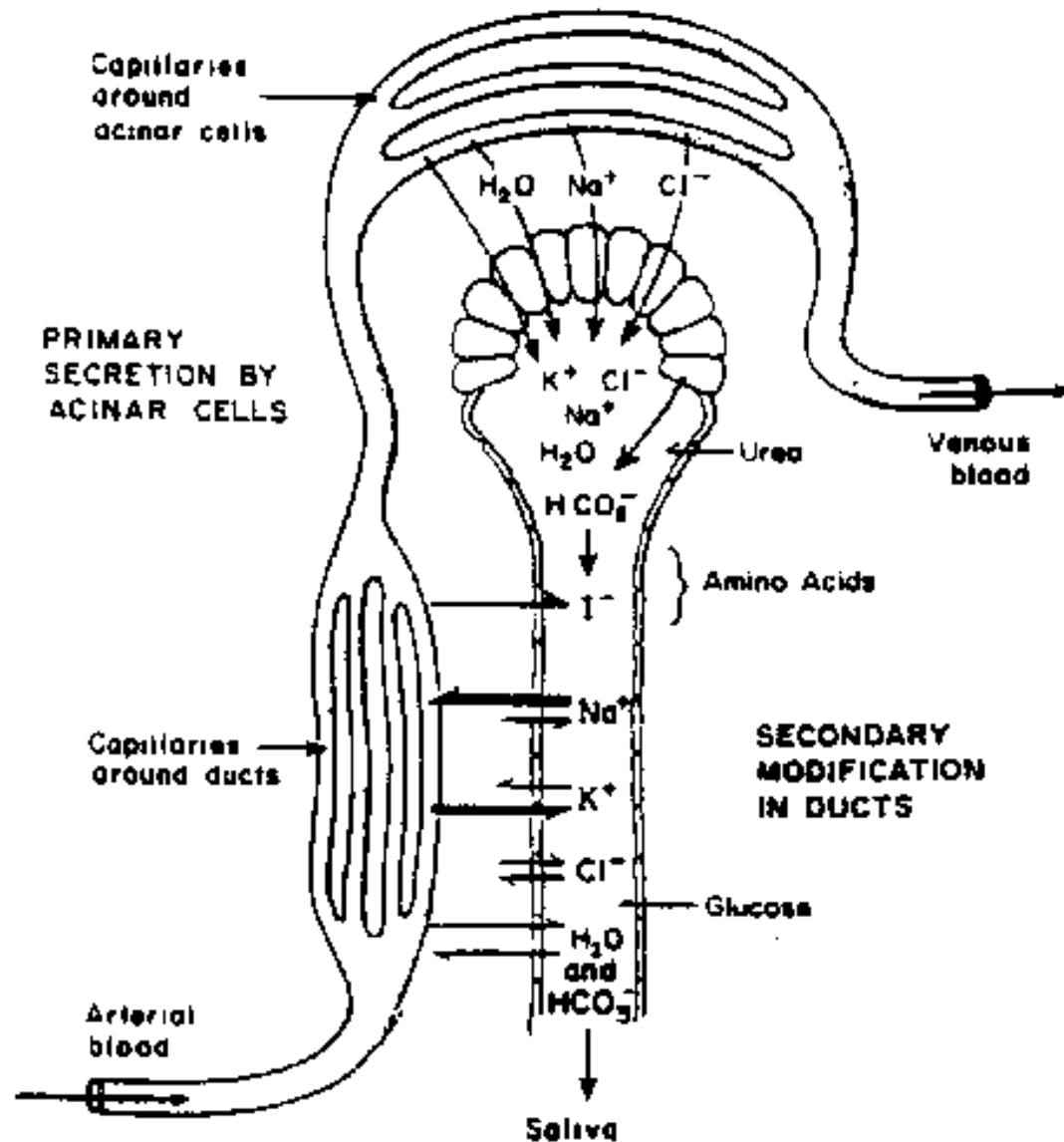
Transmission of the free steroid hormones from the circulation into a duct of a salivary gland

Schematic reconstruction of an endpiece of a typically serous gland such as the parotid, showing secretory canaliculi (S) opening into the lumen (lu). The canaliculi abut tight junctions (z) that separate them from the lateral intercellular spaces (ics). The canaliculi, in contrast to the intercellular spaces, do not surround the cell on all sides and are seen only occasionally in any particular section. The adjacent acinar cells are coupled by gap junctions (not shown) that permit transcellular exchange of ions and small molecules, including cyclic nucleotides. The functional and electrical unit is therefore the acinus rather than the individual acinar cells. In additions to the secretory cells, myoepithelial cells (me) are shown.

(From ref. Young and Van Lennep, 1978)

A scheme of electrolyte exchanges during secretion of saliva by the parotid gland.
 (From ref. Davenport, 1977)

Parameter	Mixed Saliva	Plasma
Volume	500-1500 ml/day	4.3% of BW*
Rate of flow	0.6(0.1-1.8) ml/min	
pH	6.7(5.6-7.9)	7.4
Water [%]	98(97-99.5)	91.5(90-93)
Total protein [g/100 ml]	0.3(0.15-0.64)	7.3 (6-8)
Albumin [g/100 ml]		4.5(4-5)
Mucin [g/100 ml]	0.27(0.08-0.6)	
Amino acids [mg/100 ml]	0.1-40	0.98
Electrolytes [mMol/l]		
Potassium	8-40	3.5-5.5
Sodium	5-100	135-155
Calcium	1.5-2	4.5-5.2
Phosphate	5.5-14	1.2-2.2
Chloride	5-70	100-106
Cholesterol [mg/100 ml]	7.5(3-15)	150-300
Dry Substance [g/l]	6(3.8)	80
*BW = Body Weight		